

VLK na Šumavě?

Historie i současnost „obávané“ šelmy

Vlk obecný (*Canis lupus*) byl běžným druhem obývajícím Šumavu ještě v 18. století. Díky obavám obyvatel Šumavy a následnému tlaku lovců však tato psovitá šelma byla i zde postupně vytlačována a nakonec vyhubena. Stalo se tak údajně 2. 12. 1874 v revíru Lipka, jak dokazuje i malý pomníček umístěný v místě ulovení. Ještě několik následujících let existují sice ojedinělá pozorování, faktem ovšem zůstává, že člověk svůj boj s vlkem vyhrál a konec devatenáctého století znamená jeho konec na Šumavě.

Z první poloviny dvacátého století existuje jen naprosté minimum údajů, což může být způsobeno buď nedostatkem dat, nebo skutečnou absencí vlka v tomto období. Nová pozorování vlka jsou zaznamenána na Šumavě v 70. a 80. letech, tato pozorování ovšem souvisí velmi pravděpodobně s útekem osmi jedinců vlka z výběhů u Altschönau na bavorské straně Šumavy v zimě 1975/1976. Tito jedinci byli v následujících letech opakovaně pozorováni a postupně odloveni. Teprve v relativně nedávné době (od 90. let 20. století) dochází opět k nárůstu pozorování vlků. V tomto případě se však jedná pravděpodobně o migrující jedince. Pravděpodobný zdroj těchto migrací jsou

nejspíše slovenské Karpaty, kde ve stejném období došlo ke znatelnému nárůstu populace (Hell et al. 2001). V období od roku 1990 do současnosti byl vlk pozorován na české straně Šumavy cca 70krát, další pozorování pocházejí z bavorské a rakouské části Šumavy (bližší údaje viz Bufka et al. 2005).

Bližší údaje o způsobu života vlka na Šumavě díky jen sporadickým údajům pochopitelně nemáme, chceme-li tedy poznat blíže jeho život, musíme se podívat jinač. Nejbližší současné populace vlka jsou tedy v již zmíněných Karpatech (a to nejen v těch slovenských – blíže např. Findo & Chovancová 2004), dále pak v oblasti severovýchodního Polska s centrem okolo národního parku Białowieża (Jedrzejewska & Jedrzejewski 1998) a nakonec relativně nedávno vzniklá populace vlka v severovýchodním Sasku (Ansorge et al. 2006). Z výzkumů probíhajících ve všech těchto oblastech můžeme odhadnout, jak by asi dnes vlk na Šumavě žil, pokud by nebyl vyhuben. Vlk je sociálně žijící zvíře, sdružuje se do smeček. Tyto smečky mají příbuzenský základ, typická velikost smečky je 4-5 jedinců. Velikost území, které využívá vlčí smečka ke svému životu, se pohybuje okolo 150-300 km². Podíváme-li se na tuto fakta z pohledu Šumavy, je snadné vypočítat, že na území současného NP Šumava by tedy mohly žít pohodlně dvě vlčí smečky, čítající dohromady nějakých 8-10 jedinců. Můžeme se dále zamyslet nad otázkou, čím by se těchto 8-10 jedinců na Šumavě živilo? Údaje ze sousedních území ukazují, že zásadní roli v potravě vlka hraje jelen lesní, který, pokud je dostupný, je selektivně vybírán (až 83 % veškeré potravy). Pokud není jelen v daném období nebo území přítomen v dostatečných počtech, významným zdrojem potravy vlka se stává zejména srnec obecný a prase divoké. Co se týče domácích zvířat (ovce, kozy, krávy, koně), hrají tyto obvykle v jídelníčku vlka jen mizivou roli, a to konkrétně okolo 1 %.

Vrátíme-li se zpět na Šumavu, kde jelen lesní je dostatečně hojným zdrojem, dá se předpokládat, že i zde by byl hlavní složkou potravy. Co se týče množství ulovených jedinců, dostáváme se k číslu cca 80 kusů jelena na jednoho vlka za rok, a to převážně mladých jedinců a laní. Při potenciálním počtu deseti jedinců vlka by tedy bylo ročně uloveno cca 800 kusů jelena lesního. Podíváme-li se na toto číslo z trochu jiného úhlu, zjistíme, že roční odlov jelena lesního na území národních parků Šumava a Bavorský les se pohybuje právě okolo 800 kusů. Zdá se tedy, že absence vlka v současném šumavském ekosystému je zřejmá a právě tato absence je následně nahrazována nezbytným regulačním lovem jelena.

Otázka potenciálního návratu vlka do šumavských hvozdů však není tak jednoduchá. Z jedné strany existují studie dokazující, že Šumava je potenciálně vhodným územím pro trvalou existenci vlka z hlediska přírodních podmínek (Langhammer 1993). Jedním z problémů je ale

Foto: Pavel Šustr

Foto: Jiří Kadoch

Foto: František Kadoch

zejména izolovanost Šumavy jako relativně malého území od dalších populací. Dalším problémem i když řešitelným je též existence současných prezimovacích obůrek pro jelena lesního na území národních parků Šumava a Bavorský les, které by jistě hrály významnou roli v potravním výběru vlka. Neposlední a zatím neověřenou otázkou je míra ochoty veřejnosti akceptovat návrat šelem, a tedy i vlka do přírody. Svoji roli zde jistě hraje vcelku neoprávněný „strach Červené Karkulky“ z velmi plaché a skrytým životem žijící šelmy.

Foto odshora

- Model lovicí smečky vlků v informačním středisku NP Białowieża.
- Chceme vlka na Šumavě?
- Pomníček posledního zástřelu vlka na Šumavě nad Lípku.

Pavel Šustr
Správa NP a CHKO Šumava
pavel.sustr@npsumava.cz